4 EYLÜL

İçindekiler

SİVAS | 31 Nisan 1941 | Sayı : 26 — 42 | Fiatı : 10 Kuruş

Kâmil Matbaası — Sivas

Akıncı Türküleri

RIZA POLAT

Hayda...
Oğuz oğulları
Hayda...
Altın oklar bekleşiyor,
Altın yayda .
Artık sıra bizimdir
Hayda !..

Yel gibi,
Sel gibi,
Dosta dost,
Düşmana ecel gibi
Saldıralım.
Hayda..

Hür doğan başlarımızı
Mutlu bir bayrak gibi kaldıralım
Göklerin en üst katına ..
Hayda...

Atlayarak,
En iyinin, en güzelin, en cesurun
Atına,
Yıldızları fethe çıkalım..
İhtiyar kürrenin kanburuna basarak,
Ülkü merdivenimizi,
Yedi kat arşa asarak
Yıldızları fethe çıkalım.
Hoyda,
Ata arslanları
Hayda,

Altın oklar bekleşiyor,
Altın yayda.
Artık sıra bizimdir
Hayda ...

Yel gibi,
Sel gibi,
Dosta dost gibi
Düşmana ecel gibi
Saldıralım.

Kanlı başlarla,
Öne düşük başlarla
değil,
Köpüklü kahkahalarla
Elveda deyüp karımıza;
Koşalım koç yiğitler,
Koşalım
Sınırlarımıza

Al yeleli dinç atlarımız,
Şaha kalkup kişnesin..
Ve hüdutlar ötesinden bir uğultu,
Korkudan sokularak birbirine,

Yine :

«Türk geliyor, Türk geliyor, Türk»
Desin.

Hayda..
Dudaklarda istiklâl marşı
Kenevir saçlı düşmana karşı

Yel gibi,
Sel gibi
Ecel gibi..
Hayda . . .

4 EYLÜL

SAYI : 26 — 42 30 - Nisan 1941 YIL : 7

SIVAS HALKEVİNİN AYLIK KÜLTÜR DERGİSİDİR

Ağaç sevgisi yurt sevgisidir

Yazan : Behram Altay

Yüce Tanrı Türk'ü güzelliğin timsali olsun diye yarattı.

Tabiat kupkuru, ve çöldü; dağlar taştı; vadiler susuzdu... Türk güzelliğinin bir parçasını toprağa verdi, sevgisini suya bağladı.

Su Türkün aşkını yarattı, ilâhî aşk « yeşil » renkte tecelli etti. Bunun için Türk'ün yurduna „ yeşil yurt " adı verildi.

Yeşil Yurt mucizeler diyarı oldu. Tabiatın binbir kuşu bu mucizenin ruhundan doğdu. Türk'ün güzelliği, tabiatın güzelliği ile okadar uygunlaştı ki Türkün halisiyeti tabiata, tabiatın halisiyeti Türk'e intikal etti. Türk, tabiata, tabiat Türke aşık oldu.

Gök, bu güzelliğe imrendi; kendini yıldızlarla süsledi. Türk'ün güzellik mabudu gök kubbeye kuruldu, yeşile su verdi, hayat verdi. Acun cennete döndü, O, Türk'ün melikesi, Türk onun sevgilisi oldu. Göktanrı buyruk verdi :

" Ağaçsız yeşilsiz yer, Türk'ün değildir. „

Türk yeşile okadar bağlandı ki tabiatın sinesini saran yeşilliklere kanmadı. Onu, çiniye işledi, ebedîleştirdi. Yeşil, Türk'e senbol oldu, aşk oldu, ilham oldu. Pınarlar aktı, dereler çağladı, yeşil diyar Türk'e mesken oldu.

Yeşil Yurt şiirlerle donandı, içli türkülerle doldu. Ozanın mübdii, sazın ilham kaynağı Yeşil Yurt oldu.

Ey, yeşil Yurdun bahtı açık Türk oğlu, aşkın terennüm çağındasın. Ağacı sever, yeşili, sever, tabiate yaslanırken, bu cennet yurdu sen yarattın diye öğün . . .

Yalnız unutma ki Ağaç sevgisi, Türk sevgisi Yurt sevgisidir.

Folklor :

Halk ve Ağaç

Yazan : Vehbi Cem Aşkun

Ağaç halk nazarında çok kutsal bir varlıktır. Bir ağacı fidan halindeyken bakup yetiştirmek, onu gölgesinden veya meyvesinden istifade edilir bir hâle getirmek dünyalar dolusu sevaba nail olmaktır.

Halk, iyi ve kutsal bildiği bir varlığı daima mistik bir zihniyetle ulvileştirmeğe çalışır. Ona bazı vakalar uydurarak nim efsanevî bir şekilde kutsallığını reelleştirir. İşte bu bakımdan ağaç altı katiyen boş olmaz. Ecinniler, Melekler, bilhassa ağacın piri daima ağaçların altında bulunur.

Onun için ağaç altına pislik hiç gelmez. Eğer bir ağacın altını pis tutan olursa mutlaka cezasını görür.

Kadir gecesi bütün ağaçlar secdeye varırlar. O gün akşam ezanında bir ağacın kıbla tarafına gelen dallarından birine delikli gümüş paralardan bir tane bağlanır. Ve sabahlayın gün doğmadan, tam namaz vaktı kalkılarak o para oradan alınırda erkeklerin kisesine dikilirse çok iyi olur. O para kisenin dibinde durdukça katiyen erkeğin cebindeki paranın bereketi eksik olmaz.

Ağaçların secdeye vardığına dair bir de güzel hikâye vardır :

Vaktiyle bir adam sabah namazına abdest almak için bahçeye çıkıyor. Fakat gördüğü manzaradan şaşırıyor. Bütün ağaçlar upuzun yerlerde yatmaktadır. İlk anda biri tarafından kesildiklerine hükmederek müteessir oluyor. Lâkin yanlarına yaklaştığında böyle bir halin mevcut olmadığını görerek, derhal elindeki peşkiri birinin en uç dalına bağlıyor. Namazını kılıp, tesbihini çektikten sonra dışarı çıktığında, yine ağaçları eskisi gibi ayakta buluyor...

Ağaçların seherde secdeye vardıklarını anlatan bu hikâye her şehirde başka şekilde anlatılmakla beraber neticeleri birdir.

Ağaca kutsal bir kıymet veren halkımızın bunlara benzer daha birçok bildikleri varsada biz yalnız birkaçıyla iktifa ediyoruz. Bugün bilhassa bayanlar arasında okunan güzel bir de ilâhi vardır. Ağacın dilinden yazılan bu parça tatlı bir diynî lirizim taşımaktadır.

Benim adım dertli dolap
Suyum akar yalap yalap
Emreyledi böyle cenap
Onun için inilerim.

İnilerim, sızılarım
Ben mevlâmı arzularım.

Beni bir dağda buldular,
Kolum, kanadım kırdılar,
Dolaba lâyık gördüler,
Anın için inilerim.

Baltacılar kesti beni,
Dilim dilim açtı beni,
Bent ağzına bastı beni
Onun için inilerim.

İnce sudan gece geçtim
Eğildim suyundan içtim,
Vatanımdan ayrı düştüm,
Anın için inilerim,

İnilerim, sızılarım,
Ben mevlamı arzularım

Türklerde Ağaç Bayramının Eskiliği

KERİM YUND

Ağaç bayramı ağaçlara gösterilen saygı ve sevgi tarihimiz kadar eski âdetlerimizdendir. Bunun büyüklüğü ve genişliği bu husustaki vesikaların gayet küçük bir kısmını işaretle bile tebarüz ettirmek mümkündür.

Eski Yunan medeniyetinin babası Garp medeniyetinin dedesi olan Sumer kültüründe ağaç çok mukaddes bir varlıktı. Onun ilkbaharda yeşillenmesi türlü çiçekler ve kokularla ruhu okşaması, binbir türlü yararlıkları dolayısile kendisine bayramlar yapılmasını mucip olmuştur.

Sumerlerin (İlkbaharın güneşi) dedikleri bir mabutları vardı. Her bahar bu mabut şerefine ibadetler ve şenlikler yapılırdı. Kılkamiş destanında da mukaddes sedir ormanlarının bekçisi Hum babadan bahs olunur. Burada ormanların güzelliği edebî bir uslüple anlatılır. Ağaçların yetiştirilmesi ve korunmasının ne kadar mühim ve zevkli olduğu öğütlenir.

Sumer tabletlerinde ise, mukaddes ağaçlara, korunmasına ve insanlara olan faidesine dair birçok kabartmalar mevcuttur.

Ağaçlara karşı saygı gösterilmesi ve kuraklığın insanlara yapmış olduğu fenalıklar Eti'lerce de malumdu. Her bahar bunlar da şenlikler ve bayramlar yaparladı. Ağaçların korunması, aşılanması ve çoğaltılması için kanunlarına müeyyideler konmuştu. Eti köy teşkilâtında her köyün muhakkak bir ormanı olması gerekti. Bu kavmin ağaç ve ormanlara verdiği ehemmiyetin bilâhare Yunanlılara geçmiş olduğu tahmin olunmaktadır.

Orta Asyadaki Türk milletlerinde ağaca ait bir çok inanışlar olduğu, ağaçlıkların takdis edildiği ve ağaçsızlığın verdiği azap ve sıkıntıdan kurtulduğu anlaşılmaktadır.

Tokyolar her sene bahar mevsiminde ormanlarla kaplı dağlara çıkarak cedlerinin ruhuna kurban keserler Tanrıyı takdis ederlerdi.

Gültekin yazılarında da ağaç ve ormana dair birçok kıymetli sözler geçmektedir. Bunlardan « Türk hakanı Ötüken ormanlarında oturursa ülkede kahat olmaz.» sözü bir yurda ağaçlığın vereceği bereketi gayet güzel ifade eder.

Türkler birçok zaman bahar, yeşillik, nebatat ve ağaçlara mahsus ilâhlar ve yarı ilâhların bulunduğuna inanırlardı. Bunlara yaranmak ve lutufkârlığına teşekkür için

birçok eğlenceler, bayramla r,şenlikler yapılırdı. Verdiği binlerce bolluğu karşılamak için bizzat ağaçlarda mabutlar gibi ayin ve merasim icra edilirdi

Türk milletinin pek eski zamandanberi ağaca karşı olan duyguları yalnız onu mukaddes telakki eden jeolojik bir inanıştan ibaret kalmamıştır. Milletimiz ağacı dikmek ve yetiştirmek, büyütmek korumak, aşılamak ve timar eylemek alanında ilerlemiştir.

Haçlılar, Anadolu ve Suriye Türklerinin, emeği ile yetişen birçok meyve fidan ve tohumlarını en kıymetli armağan olarak, yığın yığın memleketlerine götürmüşlerdir.

Selçuk hükümdarı Alaaddin Keykubat zamanında Konya etrafı enine boyuna bir günlük mesafesi üzüm bağları, ve meyve ağaçları ile dolu idi.

Timur zamanında Semerkant'da bulunan bahçeler içinde ceylânlar ve süklonlar ve filler vardı Herat'da Alişir Nevaî bahçesi, Zübeyde bahçesi Türk medeniyet bahçeleri idi.

Hindistanda Babur Şah haleflerinin ağaca gösterdiği muhabbet bahçelerin arasına kurduğu şehirler emsalsızdı. Türk ülkelerinde sayısız ağaçlık, korular, şehirler kurulurken hiç bir zaman zulüm, işgence, ankariye gibi fena hareketler tatbik edilmemiş işin zevki, neşesi, güzelliği, gönül hoşluğu yönüne gidilmiştir.

Osmanlı Türkleri de ağaca bigâne kalmayarak onu ıslâh edüp çoğaltmışlar : yaratışlarını ağçların dallarına budaklarına, çiçeklerien, meyvelerine işlemişlerdir. Öyle ağaç çeşitleri meydana getirmişlerki yaprakları ben Türküm diye sallanır, meyveleri ben Türk emeği ile allandım, ballandım diye kokar.

Osmanlılar kayıklarla, arabalarla pek çok uzak yerlerden fidan taşıyıp onları dağ başlarında bir odun olmaktan kurtarıp, altında gönüllerin dinlendiği birer medeniyet ağacı yapmışlardır.

17 inci asırdaki Türk kalyonlarından bir çoğunun içinde bahçeler, hamamlar ve el değirmenleri mevcut olduğu mekayyettir.

Ağaca karşı duyulan bu kadar derin sevgi şüphesizki dedelerin çocuklarına miras bıraktığı kutlu telkinler sayesinde olmuştur.

Bu günkü ağaç bayramlarının, gayeside haylıdenberi kaybettiğimiz bu millî ruhun tekrar uyanmasından ibarettir. Varlıklariyle insana bir çok faydası dokunan ağaç ve ormanların yokluklarından doğan zararlarda sayılamıyacak kadar çoktur. Uzun süren harpler. karışıklıklar, içimizdeki yabancıların kötü maksatları yüzünden dağlarımızda orman bağlarımızda fidan kalmamıştır. Bu yüzden bir çok yararlıklardan mahrum kalmakla beraber onların yokluklarından doğan sıkıntıları da çekmekteyiz.

Dedelerimizin ağaç sevgisi duygusuna dönüşümüz ve bu işi modern buluş ve bilgilerlede kuvvetlendirmemiz bir çok felâketlerin önüne geçecek ve bir çok mutlu kapılar açacaktır.

(devamı 16 inci sayfada)

İnsan ve Hayat

Vehbi Cem Aşkun

— I —

Dünya,
Boş bir hülya..
Yaşamak,
Bu sonsuz bir umut,
Başlangıcı hüsran
Sonucu
Sükût...
Buna inan :
Bir ağaçtan
Çok farksızdır
İNSAN
Nihayet ağaç da bir candır
Doğar, büyür
Ve yaşar;
Onun da aşkı, istirabı
Her şeyi var.
Yalnız, ağaçlar
Söylemez, susar.
Ağaçların
Dili yok
KALBİ var.
İNSAN, yaşar
İTİKLENİR
KAKILIR;
Ağaç, yaşar
Güzel güzel
Büyütülür, bakılır.
İNSAN, ölür
Bir dakıyka durdurulmaz
GÖMÜLÜR.
Ağaç, ölür
Saklanır
Ve yakılır...

— II —

Doğan bir daha doğar mı ?
Ölenlerden dirilip
Bir gelen
VAR MI ?..
Giden gider..
Arkasından yumulur
Gözler.
AĞLANIR ARDINDAN
GİDİLMEZ
GİDENİN;
BU DEĞİL Mİ SONUMUZ
BENİM VE SENİN ?..
İşte ÖMÜR :
BAZAN BULUTLU, BAZAN AÇIK
SİSLİ BİR HAYAT..
Sonu :
Beklenmiyen
EBEDÎ BiR İSTİRAHAT...

10 - X - 1940
Sivas

Ağaç Bayramı

M. Ali. Gökberk

Her yıl, yurdun her tarafında coşkun bir neş'e ile kutlanan „ ağaç bayramı " Türk ruhunun en güzel ve ona en çok yakışan tezahürlerinden biridir. Tarla, ağaç ve hayvan sevgisini kendisine bir totem yapacak kadar ileri götüren Türkün, canlı, cansız bu üç unsura karşı gösterdiği sevgi, dikkat ve ihtimam daima ön safta gelmiştir. Türktüğün mukaddes bir ananesini teşkil eden bu bayramı, bize sadece, tabiata karşı beslediğimiz muhabbetin her sene yeni bir vesilesini değil, ayni zamanda ona borçlu olduğumuz bir vazifenin de yerine getirilmesini temin etmektedir.

Cemiyet hayatında, insan nasıl neslini idame etmek suretile, tabiî ve beşeri vazifesini yapmıya mecbursa, kendisinden her suretle faydalandığı „ ağacı „ da ayni şekilde üretmiye ve çoğaltmıya çalışması lazımdır. Bu itibarla, ağaç bayramı, cemiyete vatanına karşı vazifesini müdrik her insanın hakiki ve maddî bir inşa vücuda getirir gibi büyük bir anlayışla iştirak edeceği bir „ temel atma " işidir.

Geçen senelerde orman kanununun koyduğu mecburiyetten evvel birçok ağaç bayramları yapılmıştır. Bunlar nekadar iyi kıymetli ve nekadar geniş bir saha ve yayılma fikrile düşünülmüş olsalar, verdikleri netice bakımından bize ileriki aylarımız için fena bir misal olmak vaziyetindedirler. Onların kötü sonuçlarından ibret alarak her manasile bir memleket davası olan bu güzel günü en doğru, en makul ve en fayda verir bir şekilde kullaumalıyız. Prensibimiz şu olmalıdır :

Diktiğini, sulayacak, bakacak ve büyütecek kadar fidan dikmek!... kemiyetten ziyade keyfiyet !... bin fidan dikipte yüz ağaç yetiştiremiyeceğimiz bir yerde yüz ağaç dikip yarısını büyütmeyi tercih etmeliyiz!..

Ağaç bayramı, yalnız bir gün değil, bir hafta ve bir ay işidir. (Bayram) ın kutlandığı gün ağaç dikme mevsiminin başladığını ilân eden bir merasimden ibarettir. Her vatandaş bunu bir işaret olarak kabul etmeli. Ve gelecek günler yapacağı işleri ona göre hazırlamalıdır.

(Ağaç) ın ziraat, ticaret, iktisat ve millî müdafaa hizmetlerinde gördüğü faal vazifeleri saymak istemiyoruz. Bunu her vatandaş muhitinin vaziyetine ve alâkasının genişliğine göre icap ettiği kadar öğrenmiş ve anlamıştır. Yalnız bizim, kaymakam, adliyeci, hekim, mühendis, muallim ilâh... gibi, Anadolunun her tarafına yayılmış münevverlerden beklediğimiz, ağaç davasının bütün vatandaşların kafasında bir şuur ve idrak olunmasına çalışmalarıdır.

Bunun için ağaç haftasında halk

(Devamı Onaltıncı Sayfada)

Çadır Çam

Ankara : Muzaffer Görktan

Tınastepe (Sinir) halkevi reisliğinde bulunduğu um sıralarda yolum ormanlar koynuna sığınmış şirin bir köye uğradı. Çobanözü :

Köye inen dik yamacın başlangıcında kutru bir metreden fazla muazzam bir çam uğulduyordu.. Sincanlı Ovasında (Çadır çam) diye anılan bu ağacın kolları aşağı sarkarak hakikaten mahrutî çadırı andırıoydu...

Asırlar gören bu muazzam ağacın mazisini bana anlatan ihtiyar bir köylü (İşte beyim bu çamdan kim bir dal koparırsa eli kurur veya pek yakın zamanda evinden ölü çıkar.) diye hikâyesini temamlamıştı.

İste yer yer güzel Anadolumuzu süsleyen ormanlarımızı insafsız baltaların elinden, kısmen Çadır çam gibi mukaddes ağaçlar ; Renk renk bezlerle donatılmış kütükler, yatarlar, kısmende dere beyleri, köy ağaları kendiliklerinden bu korulara sahip olarak kurtarmışlardır. Artık makineleşmiş asrımızda ağaçlarımızı düşüncelerimiz, vicdanlarımız koruyacak ve çoğaltacağız.

Askerlik, Sihhat, Bediîyat, Av, Ziraat, Su, iklim, iktisat bakımından bir hayat kadar mühim ağacı sevmeyen canlı yoktur. En derin manası ile söyleyebilirimki ağaç demek hayat demektir. Dün arkadaşım «Kokulu çam» (1) sahibi Kerim Yunt benden (Ağaç) mevzulu bir yazı istediği zaman gözlerime soğuk pınarlarından su içtiğim, kuş sesleri ile oğuldayan güzel sincanlı (2) ormanları ve onların silâhsız bekçisi (Çadır çam) parladı...

---

(1) Kerim Yund'ın şiir Kitabı

(2) Kurtuluş savaşında bir harp yeri

AĞAÇ DİK

CEMAL IŞIL

Hiç yılmadan fidanları dikmelidir dağlara,
Ana yurdu benzetmeli bülbül öten bağlara;
İletmeli her bucağı en verimli çağlara...

Vatan seven ta gönülden sevmelidir ağacı,
Her yurttaşın ağaçlama olmalıdır amacı,
Odur canlı gösterecek ölgün duran yamacı.

Ağaç dikki; uslandırsın dağdan inen selleri,
Yeşil olsun hep ağaçla çıplak olan belleri,
Düşün bir kez, çam kokulu, orman dolu elleri.

Ormanların kucağına bilgi ile gitmeli,
Ağaçların gölgesinde nerkis, çiğdem bitmeli,
Her yönünden işleyerek yurdu mes'ut etmeli.

Köyde Ağaç

İbrahim Kutlutan

Orman kanunumuzun köylüye verdiği bazı vazifeler ve gösterdiği birçok kolaylıklar vardır ki, bunlar hep köylüyü kalkındırmak ve sıhhatını korumak gibi iyi maksatlarla ortaya konmuşdur.

Buna rağmen Dünyanın Cenneti sayılabilecek kadar güzel olan vatanımızda hâlâ tek bir ağacı bulunmayan köylerimiz vardır. Bilhassa Orta Anadoluda sık sık görülen bu köylerin çorak ve çıplak hali insanın içini sızlatır. Buralarda oturan zavallı köylüler yeşilliğe kavurucu sıcaklarda serinlenecek küçük bir gölgeye hasret çekerler. Tarlalarında çalışıp yorulan ve güneşten yananlar ya arabalarının altına ve yahut elle tutulan tarafına yere sapladıkları yaba çatalları arasına sıkıştırdıkları bir tutam ekinin yaptığı gölgeye sığınırlar. Bu manzarayı seyretmek insana ne acı verir. Gerçe böyle çıplak duran köylerin bazılarında tabiat kıskanç davranmış topraklarını ağaç yetiştirmekten mahrum bırakmış olduğunu kabul etmek lâzım gelirsede küçük bir himmetle ağaçlamak imkânları varken ihmal yüzünden çıplak kalmış köylerimiz bulunduğu da muhakkaktır.

Köylümüz bütün ömrünü mahrumiyet içinde geçirir. Nedense bir ağaç dikmeyi hatırına bile getirmez. Orman kanunumuz işte bu ciheti göz önünde tutarak etrafında orman bulunmayan köylerde köylüyü köy adına tapulu yani orta malı araziye en az beş hektar yer ayırıp ağaçlayacak burada bir köy korusu yetiştirecek diye emir etmiştir.

Köyün orta malı arazisi yoksa koru için devlet kendi topraklarından yer ayırıp göstermektedir. Devlet arazisi bulunmadığı takdirde kanun köylü elindeki fazla ve münasip yerlerden beş hektarını köy parasiyle yine köy adına satın alıp ağaçlamak hakkını ihtiyar heyetine vermiştir. Hükûmet köylüyü mutlaka faydalı ve güzel bir koruya sahip kılmak kararında olduğuna sade yer göstermekle kalmayıp bu köylere yakın kaza ve vilâyetlerde devlete ait orman fidanlığı varsa köy korusuna dikilecek fidanları buralardan parasız olarak vermeği de kararlaştırmıştır.

Kölümüzün Hükûmetten sırf kendi menfaatlarına dayanan bu derece kıymetli ve yakın bir alâka gördükden sonre hâlâ ağaçlamaya rağbet göstermemesi ve işe başlamaması doğrusu hiç bir vechile mazur görülemez.

Yalnız burada sırası gelmişken bir noktaya işaret etmek lâzımgelir. Koruluğa ayrılan arazi önce orman mühendisine gösterilerek ağaçlara vereceği izahat ve tanzim edeceği

plân dahilinde yapılacak olursa hem dikilen fidanlara yazık olmaz. Muntazam bir koru meydane gelir.

Hem köylü mükemmel bir gezinti ve seyrangâh yeri kazanır sağlığını artırır.

Yine orman kanunumuz köy okullarındaki yavrularımıza orman ve ağaç sevgisini aşılamak ve saydırmak üzre her köy okulunun küçük bir yer ayırmasını ve burada çocukların ağaç yetiştirmesini şart koşmaktadır. kanunun bu emrini yerine getirmekle elde edilecek fayda çok büyüktür. Bir defa çocuklar bir ağaç yetiştirmenin nasıl zahmetli bir iş olduğunu ve ağacın ne kadar uzun bir zamanda büyüdüğünü daha küçük yaştan öğrenecekleri için ağacın kıymetini iyi bilirler. Kendilerine kat'i lüzumu olmadıkça ağacı kesmekden sakınırlar. Ve ağacın faydalarını yakından gördükleri için köy önlerinde ve topraklarında ağaç yetiştirmek hevesine düşerler. Böylelikle memleketin ağaç sayısı ve orman genişliği artar.

Azar, azar dikilen fidanlar pek göze görünmez onun için bekle adam sende bundan ne çıkar diyenler bulunur. Fakat işin düğrusu hiç de böyle değildir.

Küçük bir hesap bize bunu göstermeğe kâfidir. Yurdumuzda kırk binden fazla köy vardır. Her köy onar ağaç dikse tümü 400,000 ağaç eder. Yüzer ağaç dikildiğini kabul etsek 4,000,000 ağacı bulur. Bu fidanlar eğer kavak gibi tez büyüyen cinsten ise çok değil on sene geçmeden tanesi bir liradan dört milyon liralık bir sermaye tutmuş oluruz. Bu daima yapılabilecek bir şeydir. Nitekim doğu illerimizde güzel bir âdet vardır. Her çocuğu dünyaya gelen baba yavrusunun adına tarlasının kıyılarına ve yahut çifliğinin boş bir tarafına haline göre 50 - 100 500 kavak diker. Yavru büyüdükçe ağaçlarda beraber büyür. Ve nihayet ağaçlar ziraat mahsullari gibi fazla emek istemediği için çocuklar delikanlılık çağına gelinciye kadar kendi kendilerine büyüyerek tam işe yarayacak bir duruma gelmiş olurlar.

Çocuk erkekse askerlik, evlenme ve iş tutma masraflarını; çocuk kızsa cihaz masrafını bu ağaçlar karşılar. Ve bu sayede ana, baba sıkılmadan ihtiyaçlarını gördüğü gibi çocuklarda bolluk içinde yuvalarını kurup mesut bir hayata kavuşurlar.

Atalarımızın koyduğu bu faydalı âdeti bütün köylülerimizin yapması nekadar iyi olur. Ağaç en dar zamanlarımızda işe yarayan kara gün dostu bir pare demektir. Gençlikte ağaç yetiştiren bu bakımdan kocalıkda harcayacağı parayı sandığa atmış sayılır.

Sonra ağacın paradan farklı eylikleri olduğu unutulmamalıdır. Sandıktaki parayı hırsız kolayca aşırabilir. Halbuki ağaç hırsızlığı külfetlidir. Her hırsız buna heves etmez.

Sandıkta duran para işlenmeden üremez, ağaç ise yıldan yıla durmadan gelişip kıymeti yükselir.

Eldeki hazır para harcanır. Ağacı kesmek, işlemek, pazara götürmek nede olsa güçtür. İnsan pek zora

gelmedikce bunu yapmaz. Malı elinde kalır, tasarrufa alışır.

Para harcanmadıkça sahibine faydası dokunmaz. Ağaç durduğu yerde bile manzarası, havayı hastalık mikruplarından süzmesi, kayan toprağı tutması, serinlik vermesi, yağmur yağdırması ve daha bir çok eylikleriyle bize faydalı olur.

Kanunumuzun köylüyü ağaç yetiştirmeğe teşvik etmesi ve ağaca ısındırmak istemesi bu düşüncelerden doğmaktadır. Binaenaleyh köylümüz buna inanarak kanunun buyruğunu seve seve yapmakla beraber kendi topraklarında da bir mıktar ağaç yetiştirmelidir.

Parçası yarım hektardan yani beş dönümden küçük olmak şartiyle orman yetiştirenlerden yirmi sene müddetle vergi almamayi kanunun kabul etmiş olması fazla arazi sahiplerini harekete getirecek kıymetli bir yardımdır.

Fazla arazisi bulunmıyanlara gelince : Sahipsiz ve halî arazi bulabildikkleri takdirde bulundukları yerin en büyük devlet memurundan izin alarak burasını ağaçlayabilirler. Ve beşinci sene sonunda tapusunu alırlar. Binaenaleyh kanunun gösterdiği bu kolaylık ve cömertlik topraksız köylüye büyük bir fırsat vermiştir. Bunu kaçırmamalıdır.

Son söz olarak davarın nasıl etinden gübresine kadar herşeyi para ederse, ağacın da gövdesinden yaprağına kadar her tarafı işe yarar. Ve para getirir.

Sürüsü olmayan köylü bir dönüm yer ağaçlamakla bir sürü davar sahibi olabilir. Taşdan para çıkarmak buna derler. Köylü kardaşlar haydı hep birden iş başına!

ORMANDA SABAH !

Şeref Erbay

Tanyeri ağarırken ufukta perde perde,
Tanrının bin ilhamı doğar bu yeşil yerde.

Alevden ışıklara boyanır zümrüt dağlar,
Ağaçlı vadilerden karanlık sular çağlar.

Duyulur dört bucakta kuşların demdemesi
Gönüllerde raks eder suların zemzemesi.

Yapraklara kirpiktir güneşin gür saçları,
Kanat açmış bir tavus süsleyen ağaçları.

Işıktan tüllerini yeşil periler giyer,
Ağaçlar kat kat durup bunlara olur siper.

Fakat ne gizlenir ki güneşin gözlerinden,
(Artemis)i o gördü saklanacak yerinden...

ÖĞÜT

Tuttuğun balta bir satır değil,
Cerrahın elinde niştEr olmalı.
Boyun eğdiğin kalp, hatır değil,
Hakikat isimli dilber olmalı.

Orman yetiştir kesilmek üzre,
Fakat bir ağacı kesme boş yere,
Ağaçtan aldığın bir yonga bile,
İnsaniyet için rehber olmalı.

Baltan ormanı bozkır yapmasın,
Doğruyu bırakıp gayre sapmasın,
Bir dal keserken de düşün ve sakın.
Ağaç nazarında cevher olmalı.

Ağacı kesmemek değildir doğru,
Fakat keserken ormanı koru,
Ayıkla ormandan çürüğü, çoru,
Yapdığın işlerde hüner olmalı.

Vurduğun baltanın yükselen sesi,
Daima olmalı bir aşk nağmesi,
Kesdiğin dalların gayet incesi,
Sevgili belinde kemer olmalı...

KERİM YUND

Ormanda gece

Yapraklar titrerken, ağaçlar inler,
Yolcunun türküsü sarar ormanı.
Renkler koyulaşır, açılır yer yer,
Yükselir korunun ince dumanı.

Senfoni; inbikten çekilmiş sular,
Pınar perisine seslenir çoban.
Göller'den ses verir birden kuğular
Taş kararıp, akşam olduğu zaman..

Başlıyan ürperti insan üşütür.
Bulut ağlar ufka gömüldüğüne.
Ruhu dinlendiren genç kız düşünür.
Tepeden ay doğar çamlar üstüne.

Bazan gecelermiş oduncu Dayı
Tâ karşı yamaçta göründü ateş.
Kararmakta yurdun yeşil sarayı
Burada bir gece bütün ömre eş.

OSMAN ATTİLÂ

Toprak, Ağaç Ve İnsan..

Yazan : Osman Attilâ

Toprağı niçin severiz ?
Biliriz ki, toprak bizim anamızdır ;
Biliriz ki, ecdadımızın mezarıdır ;
Biliriz ki, atalarımızın yâdigârıdır ;
Biliriz ki, toprak bizim herşeyimizdir...

* * *

Gürbüz bir insanın gümrah saçlarına musallat olan " saçkıran „ hastalığı topraklarımıza bulaşalı yüz yıllar geçti. Koskoca bozkırı ve çıplak tepelerile Anadolu şimdi bir kel baştan başka nedir ? .

Zaman zaman yağmursuzluktan, dolayısile kuraklıktan şikâyet ediliyor. Nâdiren de sel felâketinden şikâyet edilmektedir. Ormanların büyük faydalarını artık mütehassıslarının irşadlarından dinlemeğe lüzum kalmamıştır..

Toprak anamızın en güzel ve yakışan süsü, hayır saçı ağaç olduğuna göre buna kutlu olduğu da ilâve edilirse ağaç dâvâmızın bir millet ve devlet işi olmasındaki hikmet kolayca anlaşılır. Yurdun neresine giderseniz gidin, bez parçalarile bağlanmış ağaçlar bulacaksınız. Her kaynak başında bir ağaca rastlayıp gölgesinde dinlenebileceksiniz. Neden, yalnız kaynak başında ağaca rastlıyalım ? Dâvâ büyük ve kutsîdir.

Şehirlilerin, hassaten Halkevli'lerin bu hususda yapacakları hizmet çok büyük olacaktır. Her millî dâvâsının dönmez ve gönüllü yolcusu Türk İnsan'ı bu mes'eleyide muhakkak başarıya ulaştıracaktır. Toprak ve ağaç mes'elesi Cumhuriyetin „ esas " bildiği meselelerden biridir...

Birbirimize : (kaç çocuğun var ?) diye sorduğumuz gibi (kaç ağaç diktin ?) diye sormak, konuşmalarımız arasında olmalı ve sadece çocuksuzlara değil ağaç dikmiyenlere de istihfafla bakıp dudak bükmeliyiz.

Ezelî bir Türk iytiyâdını tekrar ihyâ edelim. Ağaç sevgisini arttıracak imkânları çoğaltalım. Mektep duvarlarına ve umumî yerlere „ Ağaç ! ağaç ! ağaç ! " levhaları asalım. Çünkü Bozkır (Büyük Adam) ın uğurlu elinden tohumu almış bulunuyor. Bir kaynağın fışkıra, fışkıra koca bir göl hâsıl ettiği gibi Bozkırın bu güzel başlangıcı da Dumlupınar çocuklarının alın terleriyle genişliyecek, büyüyecektir....

İnsan biraz da ağaca benzer. Onun gibi iyi bir iklim buldu mu tutar, büyür ve meyva verir.

Topraklarımız kahraman nesiller yetişdirdiği gibi gürbüz ve verimli ağaçlar da vermek kudretini muhafaza ediyor.

İsviçreye imrenmekte ne mana ve ne zevk var ?.. Toprağa sarılalım, toprağı işliyelim, toprağı güzelleştirelim. Biz toprak insanlarıyız..

Dumlupınar çocukları! Köy gezilerine çıkan Halkevliler, Halkodalılar! Bozkır sizi bekliyor!..

Ağaç Üzerine Atalar Sözü :

Toplayan : Kerim Yund

(Ağaca balta vurmuşlar sapı bendendir demiş.

(Ağaca beşikten mezara kadar muhtacız.

(Ağaç ağaç içinde büyür.

(Ağaç babadan çocuğa çocuktanda torunlara armağan kalan adeta demirbaş bir servettir.

(Ağaç demek can ve canlılık demektir

(Ağaç denince bizler derin akan bir suyuz, orman denince birden yükselecek duyguyuz.

(Ağaç dikmeden ölenler bedbahtır.

(Ağaç diken bir insan yaratıyor demektir.

(Ağaç dikmek sadakayı cariyeden maduttur.

(Ağaç en nefis ve kıymetli emvaldan maduttur.

(Ağaç genç iken eğilir.

(Ağaç herşeyden evel bir şifadır. Orman sadece daliyle, budağıyle duruşu büyük bir gönül sefasıdır.

(Ağaç memleket için mühim bir servet ve berekettir.

(Ağaç kesen elleri kırmak lâzımdır.

(Ağaç kesen baltanın kelle kesen cellat satırından farkı nedir.

(Ağaç yaprağıyle güzeldir.

(Ağaç yaşken eğilir.

(Ağacı biz yaşatacağız ağaçta bizi yaşatacak.

(Ağacı güzel gösteren yapraklarıdır.

(Ağacın kurdu içinde olur.

(Ağaç yaprakları gökleri sağarak yağmur getirir, gövdeside deli selleri parçalayarak dağıtır.

(Barışda ormanı ne kadar koruduk ise savaşda da orman bizi okadar koruyacaktır.

(Bir milletin medenî seviyesi ormanlara verdiği kıymetle ölçülür.

(Bir dal keserkende düşün ve sakın : ağaç nazarında cevher olmalı.

(Bir ağacın dibinde bütün vatan dinlenir, bir ağaçla muhakkak bir vatan zenginlenir.

(Bir ağaçda gülde biter dikende biter.

(Bir ağaç dikmek bir yıllık ibadete bedeldir.

(Bütün acılar bir ağaç altında diner

(Câhil adam meyva vermiyen ağaca benzer.

(Çocuksuz kadın meyvasız ağaç gibidir.

(Ağaçlar kurdukça su gelmez pınarlara : Tanrı onu gösterme gündüz

geceden kara
(Ağaçsız bir memleket yetim kızlar gibidir.
(Başa bilgi yurda ağaç lâzımdır.
(Bağdemişki (bak bana bakayım sana)
(Başkası ekti, meyvasını biz aldık;
(Bizde dikelim meyvasını başkası alsın.
(Ağacın yapraklısı iyi meyve yetiştirir
(Ağacın tepe dallarını alma, yapraklarını ayırma ciğerlerini zedelersin.
(Ağacın canı kabuğunun altındadır. onu soyma.
(Ağacın kıymığı bile işe yarar telef etme.
(Ağaçlar büyüdükçe kötülük azalır.
(Eski çamlar bardak oldu.
(Eve çocuk bahçeye ağaç.
(Ekiniz biçiniz.
(Ziraatla meşgul olunuz.
(Zira ekip biçmek pek mübarek bir iştir.
(Her köy evinin, bir meyva bahçesi ve her köyün bir meyvası ağaçlar dolusu olmalıdır.
(Kurusu varken yaş kesme
(Orman seni düşman gözünden gizler.
(Ormanlar yalınız sağlık ve zenginlik vasıtası değil aynı zamanda mühim müdafaa vasıtasıdır.
(Orman yurt göğsünde ciğer: yar-belinde yeşil kemer.
(Orman memleketin süsüdür.
(On dönüm tarlaya ceviz diken mısır tahvilini almış demektir.
(Orman yağmurun yularıdır.
(Ormanların varlığı mevcudiyeti meselesi bir memleketin meskûn olup olmaması mes'elesidir.
(Ormanlarımızı harap etmek hayatımızı baltalamaktır.
(Ormanı olmıyan köy asla büyümez.
(Özyurt büyük bir bahçe ağaçlar onun süsü
(Söğüde tazelik kayın ağacına kartlık yaraşır.
(Ulu ağacın gürültüsü dal ile
(Vatanını seven ağaç dikmelidir.
(Yaş ağaca balta vuran el ummaz
(Yaş kesen baş keser.

GEL

Vecihi Nedim Karatunç'a

Gençliğin o çiçekli, renkli bahçelerine,
Gel parlak çiçeklerden demetler dermek için.
Gençliğin o yıldızlı, aydın gecelerine,
Gel kendinden geçerek, kendini vermek için.

Yıllar tüketti, gitti, o kadar sevgisizim,
Gel sevgi bağlarile bu kalbi örmek için
Şimdi ben fırtınası durmuş, yorgun denizim.
Gel içimde gizlenen inciyi görmek için.

Gel her bulduğumda birer parça kaybolan,
Göğsümün kafesini gel de kapat bir parça,
Mübhem şekiller gibi ufkumda açan, solan,
Gel artık insan ömrü beklemez asırlarca.

E. Mahir Yalnız

Ormancılığımızda Yeni Neşriyat :

Mühim Bir Eser

« Türkiye İktisadiyatında Ormancılığın yeri ve ehemmiyeti. » Dr. Ali Kemâl Yiğitoğlu. 1941. Y. Z. E.

(4 Eylûl) un Ağaç sayısını hazırlarken; Yüksek Ziraat Enestitüsü ormancılık enestitüsü direktörü Doktor Ali Kemâl Yiğitoğlu mühim bir eser neşretti : Türkiye iktisadiyatında ormancılığın yeni ve ehemmiyeti.

Uzun yıllardanberi genel sekreteri bulunduğu ormancılar cemiyetinin meslek organı (orman ve av) muvaffakiyetle çıkarmakta olan ve tetkiklerini münhasıran bu dergide ve diğer meslek mecmualarında okuduğumuz Ali Kemâl; gerek vesikalar üzerinde derin tetkiklerini ve gerekse bizzat gezilerindeki müşahedelerini 250 sayfa tutan, büyük çapta bir eserde toplamış bulunuyor. Bir haritayı muhtevi bulunan bu değerli eser güzel bir üslupla yazılmıştır. Üzerinde selâhiyetli kalemlerin uzun, uzun duracağı (Türkiye iktisadiyatında ormancılığın yeri ve ehemmiyeti) bu vâdide büyük bir boşluğu doldurmaktadır. (1 - Giriş, 2 - Türkiyenin orman varlığı, 3 - Türkiyede ormancılığın yıllık hâsılası, 4 - Türkiyede ormancılığın diğer iktisad şubelerile münasebeti 5 - sonsöz ve ilâveler) diye beş büyük bölüme ayrılan ve her bölümde bizi daima kupkuru olarak değil çeşnili bir malûmata ve mes'eleye kavuşturan bu değerli eseri burada uzun boylu incelemek selâhiyetimiz dahilinde olmadığından, bizim söyliyeceklerimiz onu bütün memleket mıkyasında duyurmaktan ibarettir. Barada, dergimizin bu sayısında, bu kiymetli eserden birkaç parçayı sunmak çok yerinde bir iş olacaktı. Ne yazık ki buna imkân bulamadık, özür dileriz.

Bize böyle mühim ve değerli bir eser kazandıran Doktor Ali Kemâl Yiğitoğlu'nu hararetle tebrik ederken, birçok münevverlerimize böyle sessiz fakat semereli çalışmalar temennî etmekten de kendimizi alamıyoruz . . Sayın Ali Kemâl Yiğitoğlu'na yeni başarılar dileriz.

O. A.

GÖNÜL

Ne garip hılkatte yaşarsın gönül ?
Güzel görür birden coşarsın gönül,
Sel gibi etrafa taşarsın gönül
Elleri ya niçin kınarsın gönül !

Ağyar işitmesin ! halini bari ,
Bilirim eskiden delisin deli !
Güzeller yanında görünce beni
Piyalei aşkı sunarsın gönül !

Aşkın mabedinde mehrabı hüsne
Asılmış mukaddes kandilmisin, ne ?
Tükenmeyen cevher varmış özünde
Yıllar varki hâlâ yanarsın gönül !

EDİP ÂLİ

Kanımdaki Hınç

Yedi kat göklerden yüce boyum var;
Başbuğlar başbuğu üstün soyum var;
Cenk etmiş karada, engin sularda..

Daima lekesiz alnındaki ak,
Zaferden zafere koşan al bayrak
Sallandı kaç asır binbir diyarda..

Bu bayrak uğruna baba, kardaşın
Başbaşa yaptığı en son savaşın
İzleri duruyor Dumlupınarda..

Yaşamak istiyen öz vatanında
Er gibi döğüşür er meydanında;
Gözü ne sılada, ne nazlı yarda..

Yine alevlendi kanımdaki hınç;
Baba yadigârı paslanmış kılınç
Sabırsızlanıyor artık duvarda..

İbrahim Aslanoğlu

Türklerde ağaç bayramının Eskiliği

(4 üncü sayfadan devam)

Ağaç bayramı duygusunun gelişmesi Türk altun çağının tekrar canlanmasıdır.

Hiç olmazsa bir ağaç dikmeden veya ağaç dikecek yeri bulunmayup onun sevgisini körpe gönüllere aşılamadan ölenler gerçekten bedbahttırlar.

Ağaç Bayramı

(6 ıncı Sayfadan Devam)

evleri, halkodalarında mekteplerde konferanslar vermek hususî toplantılar tertip ederek herkese bugünün manası anlatılmalı, asıl gayenin yalınız dikilmekle değil, bilhassa bakım ve imarla elde edileceği telkin olunmalıdır.

Toplu dikim ve toplu bakım!....

Haberler Çalışmalar

Yalnız bir kelime

Evimiz gösterit komitesi, Halkevleri Müfettişlerinden M. Ali Çamlıca'nın « yalnız bir kelime » adlı dört perdelik piyeslerini oynamışlardır. Muhtelif günlerde, halka, öğretmenlere, memurlara gösterilen bu eser, büyük bir alâkayla seyredilmiş; rollerini çok güzel yapan arkadaşlarımız herkesin taktirini kazanmışlardır. Bu vesiyleyle, her eserde başka bir başarı gösteren, gösterit komitemizin bu genç ve kıymetli elamanlarını tebrik eder, muvaffakıyetlerinin devamını dileriz.

Yayın Müdürü : Avukat Ahmet Göze

Yazı işlerine bakan : Vehbi Cem Aşkun

OKURLARIMIZA

Bu sayımızı temamen ağaca hasrettiğimizden kıymetli arkadaşımız Dr. Sırrı Alıçlı'nın güzel bir makalesi ile dergiler hakkındaki tetkiklerimizi, Anadolu yazıcılarını koyamadık. Bundan böyle, içinde bulunduğumuz dünya durumunu göz önünde tutarak millî ve vatanî duyguları ayaklandıran yazılara daha çok yer vereceğimizi sayın okurlarımıza bildiririz.

halkevi reisliğine

Şehremini

İstanbul